

Trossos i mossos

Alfons Llorenç

Oriol

Passeja Oriola pels sagrats carrers del crit, la festa i la història, els seus orígens. Cada juliol amb la processó de la senyera de l'Oriol commemora la conquesta definitiva la segona ciutat, després de la capital, en excel·lència i categoria del regne independent de València. El 1264 els sarraïns murcians s'aixecaren contra Castella; aleshores Alfons X demanà socors al seu sogre Jaume I. La campanya fou breu i el rei Conqueridor, sempre respectuós amb la paraula donada, lliurà, generosament, al castellà les conquestes, sense obtenir a canvi res més que la glòria de la victòria. Però, llavors, el 1266, sí que hi hagué un repoblament de catalans. El rei Jaume ho conta: "poblam-hi bé deu milia hòmens d'armes de nostra terra per tal que romanguessen aquí". En 1305, Jaume II, en lluita contra els castellans va conquerir i incorporar la ciutat del Segura.

Oriola va adquirir tots els usos, costums, llengua, bandera i senyals propis dels valencians, no dels castellans. Adoptà el mateix ritual que el cap i casal amb processó cívica de la senyera, que no pot inclinar-se més que davant Déu i el rei de València. El penó oriolà és abossellat, com ho fou el valencià, abans de la seua manipulació al XIX. També els jurats s'agafaven a "cinc cordons de seda vermella amb ses borles" i al capdamunt del pal figura l'animal totèmic, "lo Auriol d'argent daurat", que li dóna nom, equivalent al drac alat valentí. Ara, cada any, malgrat el genocidi programat, emociona sentir com Oriola, encara, usa, després de 307 anys, la que fou la seua llengua única. En l'acte central de la seua festa grossa del 17 de juliol, commemorativa de la conquesta, la Baixada de l'Oriol, la senyera de la ciutat, es fa només en valencià. Des del balcó del consell municipal s'inquireix als oriolans: "–Hi ha castellans? –Noo! –Que isca l'Oriol".

MOR L'ESCUPTOR SILVESTRE DE EDETA, AUTOR DE LA FONT HOMENATGE AL TRIBUNAL DE LES AIGÜES

L'escultor i dibuixant Manuel Silvestre Montesinos, més conegut pel seu nom artístic de Silvestre de Edeta, havia nascut a Lliria un mes d'agost de l'any 1909. Tenia, per tant, 104 anys, quan el seu cor deixà de bategar a València el passat dia 17. Una existència ben llarga que el féu assistir a un grapat de guerres i canvis de règim i que donà també per a una considerable trajectòria professional. Entre les seues obres, el grup escultòric de la plaça Adrià de Barcelona, el monument homenatge a la música de la plaça Major de Lliria o l'efígie de la Marquesa de Llanera a Xirivella. Però hi ha una obra que, per la seua ubicació i popularitat, destaca dins de la seua producció: la Font del Túria, a la plaça de la Mare de Déu de València, inaugurada el 1976 com a homenatge al Tribunal de les Aigües. Es tracta d'una representació al·legòrica, feta en bronze, del riu, que apareix

Manuel Silvestre de Edeta.

representat per una figura masculina envoltada de vuit joves nues amb el típic tocat valencià de llauradores. Aquestes figures femenines representaven les vuit séquies principals de l'horta de València.

L'artista, que començà la seua carrera en un taller de marbres artístics d'un oncle, té en el seu vessant de dibuixant creacions properes a l'impressionisme i el primer cubisme. Era acadèmic numerari de la secció d'Escultura de la Reial Acadèmia de Belles

Arts de Sant Carles a València. "Sóc un enamorat de la maternitat i de la dona. He esculpit moltes dones i les he tocat. Per conèixer la forma primer s'ha de tocar", confessava al periodista Voro Contreras amb motiu del seu centè aniversari. Tot i que residia a València, continuava molt vinculat a Lliria, la seua ciutat natal. L'ajuntament de la capital edetana declarà tres dies de dol.

